

The public transport chipcard: a case study for virtual straitjackets and privacy issues

Gerrit-Jan Zwenne en Laurens Mommers

Universiteit Leiden

organization

- education and research
- approx. 3 fte (but over 25 connected individuals)

main themes

- privacy and data protection
- 'virtual straightjackets'

some highlights

- evaluation of Dutch Data Protection Act, and follow-up
- health records projects
- online publication of court decisions

our mission

Law@Leiden carries out research into the role of the law in the information society

The mission of the centre is to develop and transfer an inventory of knowledge and expertise on regulating models and instruments, which can contribute to a worldwide sustainable information society

where technology meets the law...

Complex IT projects yield complex compliance issues.
Almost any choice regarding functional requirements is
legally relevant

- liability and exoneration, burden of proof
- competition and intellectual property
- privacy and data protection

OV-chip — an interesting case study

Trans Link Systems

- joint venture of NS, RET, HTM, etc.
- but who 'owns' the card, software and data
- who are responsible? and for what?
- and what is the legal position of other interested parties?

Stel privacy veilig bij verlenen concessie openbaar vervoer

Ov-bedrijven dreigen onnodig gegevens over reisgedrag van klanten te verzamelen

Gerrit-Jan Zwenne

De Studenten OV-chipkaart is ingevoerd. Er is een weekkaart waarmee door de week 'vrij' kan worden gereisd, en er is een weekendkaart waarmee in het weekend 'vrij' kan worden gereisd. Als er vrij wordt gereisd, hoeft de reis niet te worden afgerekend. Het is dan dus niet nodig om gedetailleerd reisgegevens vast te leggen. Je zou dan ook verwachten dat de openbaarvervoerbedrijven in dat geval niet verlangen dat studenten in- en uitchecken op het station of in bus, tram en metro.

De werkelijkheid is anders. De openbaarvervoerbedrijven blijken te verlangen dat studenten altijd in- en uitchecken, ook als er vrij wordt gereisd. Enkele lokale vervoerbedrijven, zoals het GVB en de RET, gaan zelfs zover dat zij een boete van € 35 opleggen aan studenten die dat niet hebben gedaan. Ook als er vrij wordt gereisd willen openbaarvervoerbedrijven weten wie wanneer van waar naar waarheen reist.

De redenen waarom laten zich wel raden. Het is bekend dat reis-

gegevens waardevol zijn. Er kan veel, heel veel geld mee worden verdiend, vooral door op basis daarvan gericht reclame te maken voor de eigen dienstverlening of die derden. Denk aan budget-stedentrips en kortingsacties voor pretparken, of speciale aanbiedingen voor hamburgermenu's in de Burger King van station Leiden. En natuurlijk zijn de openbaarvervoerbedrijven er niet vies van om zo de winstcijfers op te poetsen. Je moet wat in tijden van crisis.

De vraag is natuurlijk of dat zomaar mag. En het antwoord is: natuurlijk niet. Wat dit betreft is de privacywetgeving duidelijk. Het is niet toegestaan zomaar persoonsgegevens te verzamelen. Dat mag alleen voor welbepaalde, uitdrukkelijk omschreven en gerechtvaardigde doeleinden. Voorzover de gegevens niet nodig zijn voor de afhandeling van reistransacties, volgt uit de privacywet dat er voor het vastleggen daarvan ofwel onduidelijk toestemming moet zijn ofwel dat er een belangafweging heeft plaatsgevonden waarin ook gewicht is toegekend aan de belangen van de vrijreizende reizigers. Waar het gaat om de Studenten OV-chip, en trouwens ook de gewone OV-chipkaarten is van geen van beide is sprake. De conclusie is dan ook dat het vastleggen van deze reisgegevens onrechtmatig is, want onrechtmatig en onnodig.

Onze nationale privacywaakhond, het College Bescherming

Privacywetgeving is duidelijk: het is niet toegestaan zomaar persoonsgegevens te verzamelen

Persoonsgegevens, heeft zich nadrukkelijk bemoeid met de invoering van de OV-chip en de privacyimplicaties daarvan. En nog niet zo heel lang geleden stelde het zich op het standpunt dat reizigers niet, via prijsdwang of boetes, mogen worden gedwongen om meer reisgegevens af te staan dan nodig. Inmiddels is niet helemaal duidelijk of het college er nog steeds zo over denkt. In elk geval lijkt het vooralsnog niet echt van plan te zijn de openbaarvervoerbedrijven tot de orde te roepen. En daarbij is twijfelachtig of het college, gelet op zijn beperkte handhavingmiddelen, in staat is heel veel te doen.

De voor de hand liggende vraag is dan of er geen andere mogelijkheden zijn om de openbaarvervoerbedrijven zover te krijgen dat ze zich iets gelegen gaan laten liggen aan de privacybelangen van studenten en andere reizigers. Een tot dusver nog niet onderzochte mogelijkheid betreft concessies en contracten op basis waarvan openbaarvervoerbedrijven werken. De concessies voor het openbaar vervoer worden verleend door overheden, vaak in open aanbestedingsprocedures

Het is twijfelachtig of het College Bescherming Persoonsgegevens in staat is veel te doen

zoals bij de busbedrijven en lokale vervoerders. In een enkel geval (lees: het spoor) wordt de concessie verkregen in een minder open procedure. In beide gevallen stelt de concessieverlenende overheid een pakket van eisen vast, waarna van de meedingende openbaarvervoerbedrijven wordt gevraagd aan te geven op welke wijze zij daaraan gaan voldoen.

Er is veel voor te zeggen om in het kader van zo een dergelijke concessieverlening voortaan nadrukkelijk van openbaarvervoerbedrijven te verlangen dat zij gaan voorzien in afdwingbare privacywaarborgen. Of wij willen of niet wij moeten ermee leven dat onze samenleving een informatiesamenleving is geworden. En daarin kan de kwaliteit van het openbaar vervoer niet meer worden afgemeten aan alleen de prijs per kilometer of betrouwbaarheid van de dienstregeling en het aantal beschikbare zitplaatsen. In het OV-chiptijdperk is minstens zo belangrijk dat openbaarvervoerbedrijven zich rekenschap geven van hun verantwoordelijkheid als verzamelaars van grote hoeveelheden privacygevoelige reisgegevens.

Gerrit-Jan Zwenne is advocaat privacyrecht bij Bird & Bird te Den Haag en universitair hoofd-docent bij eLaw@Leiden, het centrum voor recht in de informatiemaatschappij van de Universiteit Leiden.

Welkom
meneer Van
Vliet!!

Bloeddruk weer
een beetje onder
controle,
zie ik...

klein de

what could possibly go wrong?

- traveller forgets to check-in/check-out
- equipment malfunctions
- transaction logs not properly uploaded
- incorrect location information
- card malfunctions
- bus takes a detour, tram is too late
- check-in/check-out equipment cannot be found
- unlawful use of travel data
- etc.

analysis

function creep
opportunities of IT used to widen the array
of functional requirements

- chipcard should be a payment system,
- however it is a control system
- and a marketing tool...

consequently...

less attention for specific traveller interests

- diminishing transparency and burden of proof
- functionality issues

sub-optimal level of privacy compliance

- data minimalization
- choice vs tariff differentiation
- proportionality and subsidiarity
- security

**Data Protection Authority
requests for enforcement**

enforcement actions

- real and relevant issues
- interesting from a legal perspective
- show how data protection works
- low cost – high impact

Journalist Discount Card
Student OV-chip

suggestions

allow users to chose

- no coercion or pressure

infrastructure for user rights

- website: ov-chipkaart.nl
- single entry for complaints and opt-out
- show which data are derived from which source, and for what purposes they are used
- get the data right!

g.j.zwenne@law.leidenuniv.nl <> I.mommers@law.leidenuniv.nl